Załącznik
do uchwały Nr X/145/2011
Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego
z dnia 19 września 2011 r.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2011 – 2016

Opracowanie:
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łodzi
Al. J. Piłsudskiego 133 d

Łódź 2011

Spis treści

Wstęp 3
1. Przemoc w rodzinie w aktach prawnych 5
1.1. Dokumenty międzynarodowe 5
1.2. Podstawy prawne w Polsce 5
1.3. Inne dokumenty 5
1.4. Czyny zabronione, kwalifikowane jako przemoc w rodzinie 6
2. Przemoc – ogólna charakterystyka 7
2.1. Zjawisko przemocy 7
2.2. Rodzaje przemocy 7
2.3. Fazy przemocy 9
2.4. Źródła przemocy 9
2.5. Świadek, ofiara i sprawcy przemocy w rodzinie 10
2.6. Kryzys i interwencja kryzysowa 13
3. Obowiązki organów administracji rządowej i samorządowej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 13
3.1. Zadania organów administracji rządowej 13
3.2. Zadania organów administracji samorządowej 14
3.3. Instytucje zobligowane do pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie 14
4. Diagnoza problemów na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego 17
4.1. Dane z Komendy Powiatowej Policji 17
4.2. Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie 17
5. Założenia programu 18
5.1. Cele programu 19
5.2. Zadania programu 19
5.3. Adresaci programu 22
5.4. Realizatorzy programu 22
5.5. Czas realizacji programu 23
5.6. Źródła finansowania 23
5.7. Spodziewane efekty realizacji programu 23
5.8. Wskaźniki realizacji 24
5.9. Monitoring 24
6. Podsumowanie 25

Wstęp

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2011-2016 jest efektem realizacji ustawy z dnia 10 czerwca 2010r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którą do zadań własnych powiatu należy opracowywanie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Kwestia przemocy w rodzinie od wielu lat uważana jest za istotny problem społeczny, który dotychczas był mniej zauważalny i przemilczany. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, czy też osoby starsze. Przemoc w rodzinie jest jedną z najcięższych form naruszenia praw człowieka. W każdym przypadku jest naruszeniem godności, która stanowi istotę praw człowieka. Naruszanych jest przy tym wiele innych praw, jak prawo do zdrowia, prawo do wolnego wykonywania zawodu, prawo do ochrony przed pracą przymusową, prawo dysponowania środkami finansowymi i rzeczowymi. Prawo ofiary do bezpieczeństwa, do niepoddawania się przemocy jest podstawowym elementem godności ludzkiej i dlatego kwestia ta powinna zawsze zajmować priorytetowe miejsce w kształtowaniu polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do przemocy dochodzi zarówno w rodzinach patologicznych, jak i w rodzinach tzw. zwykłych (które nie mają nic wspólnego z patologią). Przemoc jest demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą. Powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Doznawanie przemocy lub bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w życiu dorosłym.

Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka. Służby publiczne z pewnością powinny szanować intymność sfery domowej, lecz nie w sytuacji, gdy interwencja instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy jest konieczna dla zapewnienia bezpieczeństwa jednostki w jej rodzinnym środowisku. Samo stwierdzenie, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem, nie jest już wystarczające do jej zapobiegania. Konieczne jest takie udoskonalenie systemu prawnego, które zapewniałoby nie tylko ściganie sprawców i egzekucję postanowień sądu, lecz stwarzało ofiarom warunki do obrony i zapewniało bezpieczeństwo. Objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, a także podjęcie stanowczych działań wobec sprawców przemocy to główne zadania administracji państwowej i samorządowej. Celem programu, do osiągnięcia którego ma przyczynić się realizacja zadań i działań zaplanowanych w programie jest **pobudzenie aktywności**

instytucji i służb do zmniejszenia skali przemocy i towarzyszących mu zjawisk patologicznych oraz **zwiększenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej** na występowanie tego problemu.

Przedstawiony program – jako program wieloletni – ma stworzyć podstawy do utworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program ma z założenia charakter otwarty, może ulec aktualizacji na etapie jego realizacji, nowelizacji i wypracowaniu nowych rozwiązań.

Program został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łodzi i przedstawiony do konsultacji wszystkim gminom z terenu powiatu, Policji i właściwym, zgodnie z jurysdykcją, Sądom.

1. Przemoc w rodzinie w aktach prawnych

1.1. Dokumenty międzynarodowe

Przemoc w rodzinie ujmowana w kontekście łamania praw człowieka, jako ważnego problemu społecznego, znalazła odzwierciedlenie w wielu dokumentach międzynarodowych, zalecających podejmowanie wszelkich niezbędnych działań w celu eliminacji przemocy i ochrony ofiar. Należą do nich m.in.:

- Karta Narodów Zjednoczonych z 1945r.
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948r.
- Konwencja ONZ Praw Dziecka z 1989r.
- Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet z 1993r.
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000r.
- realizacja przez Unię Europejską Programu Daphne, który ma na celu wsparcie projektów na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i dzieci (2004-2013)

1.2. Podstawy prawne w Polsce

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2011 – 2016 swe uwarunkowania prawne ma przede wszystkim w ustawie zasadniczej tj. Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.) w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) oraz Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Inne akty prawne niezbędne do realizacji programu to:

1) ustawa z dnia 15 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 1964r. Nr 9 poz. 59 z późn. zm.),
2) ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U. z 1997r. Nr 89 poz. 555 z późn. zm.),
3) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.),
4) ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007r. Nr 70 poz. 473 z późn. zm.),
5) ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (Dz.U. z 2007r. Nr 43 poz. 277 z późn. zm.),

6) ustawa z dnia 7 września 1991r., o systemie oświaty (Dz.U. z 2004r. Nr 256 poz. 2572 z późn. zm.),
7) ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001r. Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.),
8) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 1994r. Nr 111 poz. 535 z późn. zm.),
9) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2011r. Nr 112 poz. 654).

1.3. Inne dokumenty

Dokumentami określającymi sfery poszczególnych dziedzin życia powiatu, w tym społecznego, mającymi bezpośredni i pośredni wpływ na rozwiązanie problemów społecznych są m.in.:
1) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łódzkim Wschodnim na lata 2007 – 2013,
2) Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2005 – 2013,
3) Plan Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2007 – 2015,
4) Powiatowy Program Zapobiegania Przestępczości oraz Porządku Publicznego i Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli na lata 2010 – 2012 dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego,
5) Powiatowy Program Przeciwdziałaniu Bezrobociu oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2007 – 2013.

1.4. Czyny zabronione, kwalifikowane jako przemoc w rodzinie

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przez przemoc „…należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.
Czyny wymienione w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zgodnie z art. 207 kodeksu karnego ustawowo podlegają karze:

„§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.
§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12".

2. Przemoc – ogólna charakterystyka

2.1. Zjawisko przemocy

Zjawisko przemocy w rodzinie należy rozpatrywać z różnych perspektyw:
1) prawnej – bo jest to przestępstwo ścigane z urzędu,
2) moralnej – bo krzywdzenie słabszego zasługuje na molarne potępienie i sankcje,
3) społecznej – bo występują czynniki obyczajowe i postawy społeczne sprzyjające powstawaniu i rozprzestrzenianiu się tego zjawiska,
4) psychologicznej – bo przemoc sprawia ból i cierpienie, ukazuje bezradność ofiary, złożone i trudne interakcje zachodzące między sprawcą i ofiarą oraz odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą,

Mówiąc o przemocy musimy wiedzieć, że:
1) przemoc jest intencjonalna – tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiar, nie jest dziełem przypadku,
2) siły w przemocy są nierównomierne (ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy)
3) przemoc narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności i szacunku)
4) przemoc powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie psychiczne i fizyczne ofiary, narażając ją na poważne szkody, włącznie z utratą życia. Ofiara ma mniejsze zdolności samoobrony.

2.2. Rodzaje przemocy

Ze względu na strategię działania przyjętą przez sprawcę wyodrębnia się:

1) przemoc fizyczną – wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie. Należą do nich m.in. szturchanie, popychanie, odpychanie, ciągnięcie za włosy, uszy, przytrzymywanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy. Ich skutkiem mogą być opuchlizny, zwichnięcia, złamania, siniaki, rany cięte, kłute, poparzenia (papierosowe, od pogrzebacza, żelazka) oraz obrażenia wewnętrzne. Jest to przemoc najbardziej widoczna, najtrudniejsza do ukrycia, za jej stosowanie zapadają najczęściej wyroki sądowe,

2) przemoc psychiczną (emocjonalną) – sprawca prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne (ośmieszanie, poniżenie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie). Wywołuje u ofiary stany lękowe, nerwice i depresję.

Przemoc ta jest najtrudniejszą do udowodnienia. Często zaczyna się niepostrzeżenie, początkowo nie jest dostrzegana nawet przez osoby jej doznające. Zaczyna się od ignorowania potrzeb ofiary, zazdrości, krytykowania jej poglądów, wyglądu, ograniczania kontaktów z bliskimi, a kończy się na groźbach, oczernianiu, oskarżaniu, upokarzaniu, szantażowaniu.

3) przemoc materialną (ekonomiczną) – która prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego ofiary od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka, uniemożliwianie dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych,

4) przemoc seksualną - przedmiotowe traktowanie ofiary w celu zaspokajania potrzeb seksualnych sprawcy, m.in. przez wymuszanie nieakceptowanych przez drugą osobę praktyk i zachowań seksualnych, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy ofiara nie jest w pełni tego świadoma, jak również bez pytania jej o zgodę lub w sytuacji, gdy takiego kontaktu się obawia. W przypadku dzieci przemoc ta dotyczy angażowania ich w aktywność seksualną przez osobę dorosłą. Przemoc ta odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym oraz bez

kontaktu fizycznego (np. prezentowanie dziecku treści pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm, krytykowanie zachowań seksualnych),

5) zaniedbywanie – tę formę przemocy stosują najczęściej osoby dorosłe wobec dziecka, m.in. poprzez odrzucenie emocjonalne, brak zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, stanem zdrowia, higieną, potrzebami żywieniowymi, ubiorem, pozostawianie dziecka bez opieki, nie zapewnianie mu schronienia, bezpieczeństwa, opieki medycznej (m.in. szczepień ochronnych, opieki stomatologicznej),

6) przemoc w wymiarze społecznym – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych,

7) przemoc polegająca na osaczaniu – np. ciągłe chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszania.

Powyższe rodzaje przemocy mogą się przenikać. Każda z nich może też występować osobno. Poszczególne formy przemocy najczęściej ze sobą współistnieją.

2.3. Fazy przemocy

Należy pamiętać, że przemoc domowa nie jest czynem jednorazowym. Często ma długą, nawet kilkunastoletnią historię. Przemoc domowa zwykle powtarza się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się z trzech następujących po sobie faz: faza narastanie napięcia, faza ostrej przemocy i faza miodowego miesiąca.

1) Faza narastania napięcia - początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe. Przyczyny napięcia mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia, zaczyna pojawiać się agresja.
2) Faza ostrej przemocy - następuje wybuch agresji, sprawca z normalnego człowieka przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych.
3) Faza miodowego miesiąca - faza skruchy i okazywania miłości, sprawca jakby na nowo uwodzi ofiarę. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Próbuje przekonać ofiarę, że teraz będzie inaczej, że to się więcej nie powtórzy. Ofiary wierzą, bo wbrew zdrowemu rozsądkowi, w głębi serca tego właśnie pragną. I nawet, jeśli przed chwilą były gotowe uciec, zostają. Sprawca nie jest w stanie długo wytrzymać w takiej roli. Z jakiegoś powodu narasta napięcie i wszystko zaczyna się od nowa.

Cykl przemocy się powtarza z nasileniem agresji i skróceniem fazy miodowego miesiąca.

2.4. Źródła przemocy

Przemoc może mieć różne źródła. Najczęściej są to następujące uwarunkowania:

1) Biologiczne:
   a) cechy temperamentu,
   b) drobne mikrouszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, które opóźniają kontrolę nad działaniem.
2) Psychologiczne:
   a) jakość kontroli nad własnymi emocjami – ludzie różnią się zakresem kontroli emocji, często wybuchają gniewem i złością,
   b) frustracja – deprywacja potrzeb,
   c) postawy – lekceważenie ludzi, pomniejszanie ich wartości,
   d) wizja świata – akceptowanie świata z przemocą, jedni mają władzę a inni nie.
3) Alkohol, narkotyki – osłabienie kontroli, a także stymulowanie i pobudzanie.
4) Środowiskowe – są środowiska, w których akceptuje się przemoc, realizuje się cele łamiąc prawo.

2.5. Świadek, ofiara i sprawca przemocy w rodzinie

Uczestnicy aktu przemocy pełnią zwykle jedną z trzech ról:

1) świadka,
2) sprawcy,
3) ofiary.

Nie wyklucza to jednak możliwości jednoczesnego występowania w różnych sytuacjach przemocowych w tych trzech rolach.

Świadek

Kontakt z przemocą zaczyna się od roli świadka. Dziecko ogląda przemoc w domu, a także w telewizji – filmy i bajki przesycone są przemocą. Znacznie wcześniej styka się z przemocą niż staje się ofiarą lub sprawcą.

Możne występować jednocześnie w trzech rolach, np. dziecko ma doświadczenia jako świadek i ofiara, paradoksalnie jako ofiara staje się sprawcą dla innych, np.: dziecko bije lalkę, misia młodszego kolegę lub brata.

Ofiara

Osoby doznające przemocy odczuwają cierpienie, lęk, smutek, rozpacz, a także gniew, który nie ma ujścia, nie może wybuchnąć, ofiara zaczyna się zwracać przeciwko samej sobie. Dominuje poczucie krzywdy, niesprawiedliwości i bezradność.

Ludzie pytają dlaczego ona żyje z tym człowiekiem pod jednym dachem? Zaczynają tworzyć wyobrażenia i obciążają kobietę odpowiedzialnością za to co się dzieje. Nie są w stanie zrozumieć pułapki, w której się znalazła kobieta i jej dzieci (ofiary przemocy).

W każdej sytuacji należy jednak pamiętać, że;

1) ofiara nie ponosi odpowiedzialności za przemoc, to nie jej wina,
2) procesy psychologiczne powodują stres, zdolność do radzenia sobie ulega zmniejszeniu,
3) występuje zjawisko wyuczonej bezradności – ofiary wyuczyły się, że nie mają wpływu na swoje życie. Po kilku nieudanych próbach zmiany tej sytuacji ofiara zaczyna wierzyć, że cokolwiek by nie zrobiła to sobie nie pomoże. Jej wola walki i samoobrony została złamana. Zmienił się jej stosunek do siebie, zwróciła gniew przeciwko sobie. Załamała się jej wiara, w skuteczną pomoc,
4) powstające cierpienie ma wpływ na zaburzenia snu (koszmary senne), lęki, nerwice, depresje.

Ofiarą przemocy często jest dziecko. Przemoc wobec dziecka w rodzinie może mieć charakter zamierzony (celowe wyrządzanie krzywdy fizycznej, wykorzystywanie dziecka do kontrolowania maltretowanej partnerki) lub mimowolny (stwarzanie środowiska, w którym dzieci są świadkami przemocy lub jej skutków, mimowolne wyrządzanie krzywdy w czasie ataku na partnerkę).

Istnieje kilka głównych powodów, dla których rodzice stosują przemoc wobec swoich dzieci. Są to: niedojrzałość, brak wiedzy i umiejętności wychowawczych, sytuacje kryzysowe, izolacja społeczna oraz alkoholizm i narkomania. Bardzo często przyczynami stają się także trudne doświadczenia z dzieciństwa, nieprawidłowe wzorce zachowań swych rodziców, nierealistyczne oczekiwania wobec dziecka, czy też niezaspokojone potrzeby

rodziców. Konsekwencją bycia bitym w dzieciństwie jest wzrost prawdopodobieństwa, że będzie się biło własne dzieci, że stanie się ogniwem „łańcuszka przemocy".

Najczęstszymi sprawcami przemocy wobec dzieci są rodzice, ale czasem także są to inne osoby zajmujące się dziećmi - opiekunowie, znajomi rodziców, krewni, wychowawcy. Każdy rodzic może - w pewnych okolicznościach - stać się sprawcą przemocy. Większość sprawców to ludzie "normalni", a tylko niewielu to osoby psychicznie niezrównoważone czy chore. Jest to jedna z głównych przyczyn, dla których problem ten jest tak mało dostrzegalny i tak rzadko poruszany, i dopiero wtedy, gdy dochodzi do eskalacji tego zjawiska dowiadujemy się o tym co zaszło. Najczęściej bywają bite dzieci do 4 r.ż. i w tej grupie wiekowej najczęściej też dochodzi do zgonów i trwałych uszkodzeń ciała.

Sprawca

Z danych „Niebieskiej Linii" wynika, że sprawcami w 96% są mężczyźni. Pochodzą oni z rodzin, gdzie występowała agresja i przemoc, której zazwyczaj byli ofiarami. Sprawcy pozostający w kręgu zachowań destrukcyjnych, (które często przechodzą z pokolenia na pokolenie) nie zdają sobie sprawy z konieczności sięgnięcia po pomoc.

Sprawcy mają dwie twarze: miłą i dobrą oraz złą i koszmarną. Gdyby cały czas była zła twarz kobieta by nie wytrzymała i odeszła.

Cechy osobiste charakteryzujące zachowania sprawcy;

1) wybuchy gniewu, gdy coś nie idzie po jego myśli,
2) obniżona zdolność do kontrolowania własnych emocji,
3) poczucie bezkarności i siły będące wynikiem stosowania w dzieciństwie przez rodziców kar cielesnych, które naładowały tę osobę gniewem i złością, znajdują ujście w życiu dorosłym.

Sprawcy przemocy często bronią się przed zarzutami o stosowanie przemocy według pewnych schematów:

1) kwestionują odpowiedzialność - sprawca przekonuje sam siebie i próbuje przekonać innych, że ulega jakimś siłom zewnętrznym, nad którymi nie panuje. Próbuje przekonać funkcjonariuszy, że był to wypadek, a nie działanie zamierzone, że był pijany i przez alkohol stracił panowanie nad sobą. Swoje zachowanie tłumaczy również ciężką sytuacja materialną, przez co „traci nerwy",
2) kwestionują wyrządzone szkody - sprawca nie zaprzecza, że to on zrobił, jednak próbuje przekonać siebie i innych, że nic takiego się nie stało. Próbuje wmówić funkcjonariuszom, że on ją tylko popchnął, a ona się przewróciła,

3) kwestionują status ofiary - sprawca nie neguje swojej odpowiedzialności, odbiera jednak osobom, które ucierpiały w wyniku jego działań prawo nazywania siebie ofiarami. Swoje zachowanie przedstawia jako słuszną zemstę, karę czy zapłatę. Ofiara przedstawiana jest jako osoba, która zasłużyła na ukaranie,
4) potępiają potępiających - sprawca odbiera potencjalnym osobom oceniającym jego czyn prawo do oceniania w ogóle. W ten sposób próbuje odwrócić uwagę od tego co zrobił. Sprawca przemocy zmusza interweniujących funkcjonariuszy swoim zachowaniem do zastosowania środków przymusu bezpośredniego czy użycia siły. Służy to odwróceniu uwagi od czynu sprawcy i pokazaniu, że policjant to dopiero drań,
5) odwołują się do wyższych racji - sprawca uważa, iż należy poświęcić jedno dobro w imię drugiego, jakby działał w stanie wyższej konieczności. Funkcjonariusze słyszą często, że ofiary bite są zapobiegawczo, żeby im głupoty po głowie nie chodziły i nie przynosiły wstydu rodzinie.

2.6. Kryzys i interwencja kryzysowa

Ze zjawiskiem przemocy nierozerwalnie związany jest kryzys i sposoby przeciwdziałania kryzysowi w formie tzw. interwencji kryzysowej. W praktyce na interwencję kryzysową, składają się najczęściej następujące działania:

1) udzielenie wsparcia emocjonalnego, ułatwiającego odreagowanie emocji,
2) konfrontowanie z rzeczywistością i przeciwdziałanie tendencjom do zaprzeczania i zniekształcania, aby sformułować najważniejszy w danym momencie problem do rozwiązania,
3) dokonanie oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie pod względem ich przystosowawczego bądź też nie przystosowawczego charakteru,
4) odwołanie się do sprawdzonych strategii radzenia sobie lub stworzenie nowych,
5) utworzenie planu pomocy.

3. Obowiązki organów administracji rządowej i samorządowej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

3.1. Zadania organów administracji rządowej

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań wojewody należy w szczególności:

1) opracowywanie materiałów instruktażowych, zaleceń, procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie dla osób realizujących te zadania,

2) monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie,

3) powoływanie i odwoływanie Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

4) monitorowanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy pomocy Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

5) nadzór nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez samorząd gminny, powiatowy i województwa,

6) kontrola realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wykonywanych przez podmioty niepubliczne na podstawie umów z organami administracji rządowej i samorządowej.

3.2. Zadania organów administracji samorządowej

Do zadań powiatu należy w szczególności (art. 6 ust. 3);

1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,

4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanej przez powiat należy w szczególności:

1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
2) opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Poza tym ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 6 ust. 6 określa zadania samorządu województwa, a w art. 6 ust. 2, art. 9a – samorządu gminy.

3.3. Instytucje zobligowane do pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

1) **Pomoc społeczna** – celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których sami nie są stanie pokonać oraz zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc udzielana jest z szeregu powodów, w tym także z powodu występowania przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny.

2) **Policja** – jest jedną z nadrzędnych instytucji, które wnoszą swój olbrzymi wkład w to, aby przemoc została ukarana. Do podstawowych zadań policji należą m.in.: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, inicjowanie i organizowanie działań, mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń.

3) **Służba zdrowia** – zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą mu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego. Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielania pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

a) przeprowadzenie spokojnej rozmowy z ofiarą bądź świadkiem przemocy domowej, umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,

b) poinformowanie ofiar o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy (służby, instytucje, sieć hosteli),
c) rozpoznanie podczas rozmowy sygnałów, świadczących o występowaniu przemocy,
d) wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,
e) poinformowanie o warunkach wystawienia obdukcji lekarskiej z wyraźnym zapisem w niej, iż obrażenia powstały w skutek użycia siły fizycznej,
f) powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenie wykorzystania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała).

4) **Prokuratura** – prokurator ma największy wpływ na ukierunkowanie postępowania przygotowawczego, wydaje wytyczne dla policji. Osoby dotknięte przemocą domową mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. W przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:
a) wszcząć postępowanie przygotowawcze celem sprawdzenia, czy popełniono przestępstwo,
b) wyjaśnienia okoliczności z zebraniem i zabezpieczeniem dowodów w sprawie,
c) ujęcia sprawcy bądź zastosowania środka zapobiegawczego w postaci dozoru policyjnego bądź tymczasowego aresztowania.

5) **Sądy opiekuńcze** – są zobowiązane do reagowania na każdą informację, która dotyczy wszelkich nieprawidłowości w opiece nad dzieckiem oraz naruszenia jego dóbr. Powołane są do rozpoznawania spraw z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego, postępowania w sprawach nieletnich oraz w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu. Mając na uwadze dobro dzieci, w swoich kompetencjach mogą one zastosować następujące działania:
a) zobowiązać rodziców i małoletniego do określonego postępowania z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania zalecenia (np. badania psychiatryczne, uczęszczania na wybrane zajęcia adekwatnie do potrzeb rodziców, podjęcie terapii odwykowej i inne),
b) poddanie wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego,
c) skierowanie małoletniego do placówki opiekuńczo – wychowawczej,

d) zakazanie rodzicom pozbawionym władzy rodzicielskiej osobistej styczności z dzieckiem.

6) **Oświata** – placówki oświatowe są powołane, by realizować funkcję dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, połączoną z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie organizowanych w tych placówkach zajęć. Wiąże się to z natychmiastowym reagowaniem na informacje i dane dotyczące popełnienia przestępstwa w stosunku do dziecka, jakim jest stosowanie przemocy wobec niego. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości, wolności.

Procedura Niebieskiej Karty dotyczy przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

W przypadkach przemocy domowej policja zobowiązana jest do wypełnienia „Niebieskich Kart". Procedura „Niebieskiej Karty" przeznaczona jest przede wszystkim dla służb patrolowo – interwencyjnych, niemniej jednym z ważniejszych elementów podnoszącym jej skuteczność jest utworzenie lokalnego systemu pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, a co za tym idzie współpraca różnych osób, instytucji, organizacji, w zależności od zasobów środowiska. „Niebieska Karta" umożliwia przedstawicielom służb społecznych łatwiejszą lokalizację środowisk zagrożonych przemocą zwłaszcza wobec dzieci.

Na szczeblu powiatowym zostanie wyznaczony koordynator zapewniający prawidłowy przebieg realizacji założeń i zadań programu, a także monitorujący osiągnięcie wskazanych w programie celów oraz ocenę wskaźników.

4. Diagnoza problemu na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego

4.1. Dane z Komendy Powiatowej Policji

W roku 2010 policja przeprowadziła łącznie 1141 interwencji domowych, z czego w 73 przypadkach zakończyły się one sporządzeniem notatki urzędowej „Niebieska Karta" i tym samym uruchomieniem procedury w ramach tego programu.

Łącznie w roku 2010 policja odnotowała 119 osób będących ofiarami przemocy domowej. Sprawcami przemocy byli głównie mężczyźni – 79 takich przypadków. W 7 przypadkach przemocy domowej dopuściły się kobiety. W głównej mierze osobami pokrzywdzonymi w wyniku przemocy były kobiety – 73 przypadki, w 16 przypadkach małoletni do ukończenia 13 lat, w 11 przypadkach małoletni od 13 do 18 r.ż. Podjęte przez funkcjonariuszy Policji czynności w zakresie procedury związanej z „Niebieską Kartą" w 18 przypadkach skutkowały wszczęciem postępowań o czyn z art. 207 k.k.

4.2.Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

W roku 2010 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie nadal prowadziło 2 Punkty Interwencji Kryzowej działające w siedzibie Centrum i gminie Brójce. Wśród ogólnej liczby osób zgłaszających się do Punktów są zarówno ofiary jak i świadkowie przemocy domowej. Rzadziej przychodzą sprawcy. Niemniej jednak, jeżeli już zdecydują się na przyjście do Punktu i rozmowę z psychologiem są obejmowani indywidualną dobrowolną terapią.

W roku 2010 ogółem z porad psychologa skorzystało 49 osób, natomiast z porad prawnika i pracownika socjalnego łącznie 224 osoby, w tym zgłoszonych 18 kart dotyczących przemocy. Bardzo ważnym działaniem w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i ochronie ofiar przemocy w rodzinie jest zapewnienie poszkodowanym schronienia. Brak miejsc hostelowych na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego utrudnia sytuację tych, którzy muszą uciekać przed sprawcą.

5. Założenia programu

Program koncentruje się głównie na przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ochronie jej ofiar, szczególnie pokrzywdzonych dzieci, wobec których najbliżsi stosują różne formy przemocy i krzywdzenia, traktując często jak swoją własność – przedmiotowo.

Program stawia sobie za zadanie realizację działań związanych z wcielaniem w życie „Polskiej Deklaracji w sprawie przeciwdziałania przemocy". Zasady etyczne Deklaracji stanowią też główne założenia programu.

1) Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy, która jest naruszeniem praw i dóbr osobistych.
2) Człowiek doświadczający przemocy nie może być o nią obwiniany.

3) Dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić.
4) Każdy człowiek doświadczający przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszania jego godności osobistej.
5) Każdy człowiek ma prawo do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z przemocą.
6) Każdy człowiek prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7) Każdy człowiek ma obowiązek udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Program zakłada kompleksową pomoc zarówno dla ofiar, jak i sprawców przemocy przy udziale służb i instytucji, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej. Wymaga podejmowania równoczesnych działań o charakterze interwencyjnym, profilaktycznym, edukacyjnym, terapeutycznym i korekcyjnym. Sprawne funkcjonowanie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Łódzkim Wschodnim ma w swoim założeniu koordynację spójności działań w tym dobry przepływ informacji pomiędzy realizatorami i partnerami programu.
Program nie tworzy nowych instytucji, a wzmacnia kompetencje już istniejących. Niemniej jednak ważną instytucją w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie byłby Ośrodek Interwencji Kryzysowej z miejscami hotelowymi dla ofiar przemocy.

Program kładzie duży nacisk na większe egzekwowanie Kodeksu Karnego, a dokładniej art. 184 § 1. „Kto znęca się fizycznie lub moralnie nad członkiem rodziny lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności do sprawcy, albo nad małoletnim, lub osobą bezradną, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.”

Utrudnione postępowanie karne w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie spowodowane jest brakiem świadków. Bycie świadkiem przemocy domowej jest szczególnie trudne. Jednak bez pomocy świadków nie uda się zatrzymać procederu przemocy. Zadaniem świadka nie jest samodzielnie powstrzymanie sprawcy, lecz współpraca z istniejącymi już instytucjami i osobami pomagającymi ofiarom przemocy. Program zapewni fachową pomoc psychologiczną świadkom przemocy, a także ochronę przed ewentualnymi represjami.

5.1. Cele programu

Cel główny

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Cele szczegółowe

1. Zapobieganie występowaniu przemocy poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczanie zaburzeń życia społecznego związanego z występowaniem przemocy.
2. Zatrzymanie sytuacji przemocy – zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy.
3. Wychodzenie z sytuacji przemocy – zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie skuteczności działań osób uprawnionych i zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz jej rozmiarów i skutków społecznych a także efektywności podejmowanych działań.

5.2. Zadania programu

Cel I. Zapobieganie występowaniu przemocy poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczanie zaburzeń życia społecznego związanego z występowaniem przemocy.

Zadanie 1

Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie ze stresem i agresją.

Działanie

1. Przeprowadzenie zajęć wychowawczych – „Niebieskie godziny wychowawcze".
2. Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym modelującym właściwe zachowania dzieci i młodzieży.
3. Opracowanie i realizacja innowacyjnych programów szkolnych w zakresie profilaktyki i prewencji przemocy realizowanych na terenie szkół.
4. Prowadzenie zajęć informacyjno – edukacyjnych w placówkach oświatowych.
5. Promowanie mediacji rodzinnych jako formy rozwiązywania sytuacji konfliktowych.

Zadanie 2

Promowanie nieagresywnych zachowań w mediach (prasa lokalna, internet)

Działanie

1. Publikacje informacji dotyczących przemocy na stronach internetowych (m.in. PCPR, Starostwa Powiatowego).
2. Publikacje informacji dotyczących przemocy w prasie lokalnej.
3. Udział mediów lokalnych w spotkaniach, konferencjach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel II. Zatrzymanie sytuacji przemocy – zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy

Zadanie 1

Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie – dotychczasowym miejscu pobytu.

Działania

1. Poradnictwo – medyczne, prawne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej.
2. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami.
3. Informowanie o procedurach Niebieskich Kart.
4. Opracowanie i druk materiałów informacyjnych.
5. Rozpowszechnianie informacji dotyczących funkcjonowania w województwie łódzkim telefonu Niebieska Linia.

Zadanie 2

Udzielenie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy zmuszonym do opuszczenia mieszkania.

Działania

1. Udzielanie informacji na temat bezpiecznego schronienia.
2. Zapewnienie bezpiecznego schronienia.
3. Przeprowadzenie rozmów motywujących, profilaktycznych z osobami, które pozostały w miejscu zamieszkania – z osobami stosującymi przemoc, ale i z ofiarami przemocy.
4. Zawiadomienie sądu o sytuacji rodziny.
5. Informowanie mieszkańców środowiska o możliwościach korzystania z określonych form pomocy.

Cel III. Wychodzenie z sytuacji przemocy – zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.

Zadanie 1

Skoordynowane działania realizowane we współpracy z realizatorami i partnerami programu.

Działania

1. Współpraca w zakresie kierowania osób do ośrodków wsparcia i punktów lub ośrodków interwencji kryzysowej.
2. Realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

Zadanie 2

Edukacja sprawców

Działania

1. Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, socjalne.
2. Terapia indywidualna i grupowa.
3. Warsztaty korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy.

Cel IV. Zwiększenie skuteczności działań osób uprawnionych i zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy, monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz jej rozmiarów i skutków społecznych, a także efektywności podejmowanych działań.

Zadanie 1

Oddziaływanie na osoby zajmujące się zawodowo lub społecznie, pośrednio lub bezpośrednio przemocą w rodzinie.

Działania

1. Szkolenie osób zajmujących się zjawiskiem przemocy.
2. Konferencje dotyczące tematyki przemocy w rodzinie.
3. Poradnictwo socjalne, rodzinne, psychologiczne, prawne.
4. Działania ograniczające skutki wypalenia zawodowego osób zajmujących się zawodowo lub społecznie przemocą w rodzinie.
5. Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych w gminach na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego.

Zadanie 2

Oddziaływanie na społeczeństwo lokalne w celu włączenia społeczności lokalnej w monitorowanie zjawiska przemocy. Uwrażliwienie społeczeństwa na skalę zjawiska i negatywne jego skutki.

Działanie

1. Wywiady środowiskowe w środowiskach szczególnie zagrożonych.
2. Akcje informacyjne dotyczące skali zjawiska przemocy i jego negatywnych skutków.

5.3. Adresaci programu

Działania programu skierowane są przede wszystkim do:

1) Ofiar przemocy w rodzinie, w tym:
a) dzieci,
b) współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych,
c) osób starszych,
d) osób niepełnosprawnych,
2) Sprawców przemocy w rodzinie,
3) Świadków przemocy w rodzinie,
4) Przedstawicieli instytucji i służb świadczących pomoc w sytuacji wystąpienia przemocy domowej,
5) Społeczności lokalnej.

5.4. Realizatorzy programu

Wśród realizatorów i partnerów programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie należy wymienić:

1) Jednostki organizacyjne Powiatu Łódzkiego Wschodniego:
a) Starostwo Powiatowe w Łodzi,
b) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łodzi,
c) Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Koluszkach,
d) Placówki oświatowe (szkoły ponadgimnazjalne), Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Koluszkach
e) Powiatowy Urząd Pracy Łódź – Wschód.
2) Jednostki organizacyjne gmin znajdujące się na terenie Powiatu:

a) Gminne i Miejsko – Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej,
b) Placówki oświatowe (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja),
3) Inne:
a) Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
b) Zespoły interdyscyplinarne działające w strukturach Gminnych i Miejsko - Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej.
4) Sąd i Prokuratura.
5) Komenda Powiatowa Policji.
6) Kościół Katolicki, związki wyznaniowe oraz organizacje społeczne, fundacje i stowarzyszenia, które swym działaniem obejmują obszar przemocy w rodzinie.
7) Media.

5.5. Czas realizacji programu

Zakłada się, że Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany w latach 2011 – 2016.

5.6. Źródła finansowania

W toku realizacji programu zakłada się pozyskiwanie środków finansowych na jego kontynuowanie z budżetu samorządu, Budżetu Państwa oraz ze źródeł zewnętrznych, w tym z opracowanych projektów w ramach programów dofinansowywanych przez UE.

5.7. Spodziewane efekty realizacji programu

1) Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
2) Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3) Pogłębianie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
4) Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.
5) Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
6) Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom przemocy w rodzinie.

7) Zmniejszenie liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
8) Stworzenie standardów „najlepszych praktyk" we wsparciu rodzin, w których występuje przemoc.

5.8. Wskaźniki realizacji programu

1) Ilość szkół podstawowych, w których wdrożony został program profilaktyczno – edukacyjny.
2) Liczba nauczycieli przeszkolonych z zakresu programu przeciwdziałania przemocy.
3) Liczba przeszkolonych, z zakresu przeciwdziałania przemocy pracowników szkół.
4) Ilość przeprowadzonych na potrzeby pracowników szkół godzin szkoleniowych z tematu przemocy domowej.
5) Ilość rozpowszechnionych na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego ulotek i broszur profilaktyczno-informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej.
6) Ilość artykułów i informacji dotyczących przemocy domowej zamieszczonych w lokalnej prasie.
7) Ilość porad udzielonych osobom dotkniętym bądź zagrożonych przemocą.
8) Ilość odbytych z tytułu przemocy domowej interwencji w terenie.
9) Liczba osób objętych poradnictwem z tytułu przemocy w rodzinie.
10) Liczba dzieci objętych oddziaływaniami profilaktyczno – terapeutycznymi, (grupy wsparcia, terapia indywidualna).
11) Ilość zgłoszeń przekazywanych przez Policję do Punktu Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.
12) Liczba sprawców przemocy odizolowanych od swoich rodzin.
13) Liczba osób objętych programem edukacyjno-korekcyjnym dla osób stosujących przemoc.

5.9. Monitoring

Monitoring działań będzie prowadzony systematycznie raz w roku będzie składane przez koordynatora programu sprawozdanie Radzie Powiatu Łódzkiego Wschodniego z efektów realizacji programu.

6. Podsumowanie

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskiej Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistniałej pomocy w rodzinie.

Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych. Dlatego też przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo. Każdy, kto wie lub jest świadkiem tego zjawiska powinien poinformować o tym odpowiednie służby, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia wszechstronnej pomocy.

Zakładając, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin.

Tu znajdziesz pomoc:

- **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „NIEBIESKA LINIA" 0 801 120 002 (od poniedziałku do soboty w godz. 10 – 22, w niedzielę w godz. 8 – 16), uzyskasz wsparcie, pomoc psychologiczną, informacje o pomocy najbliżej miejsca zamieszkania;**
- **www.niebieskalinia.info;**
- **www.niebieskalinia.pl;**
- **Policja – wystarczy wykręcić numer 997, 112 lub policyjny numer zaufania 0 800 120 226**